

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMAS

MINĖJIMO, SKIRTO LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS ATKŪRIMO 35-MEČIUI, IR VALSTYBĖS NEPRIKLAUSOMYBĖS STIPENDIJOS ĮTEIKIMO CEREMONIJOS STENOGRAMA

2025 m. kovo 11 d.

T. JAČIAUSKAS. Jo Ekscelencija Lietuvos Respublikos Prezidentas Gitanas Nausėda. Prašome sėstis.

M. IBELGAUPTAS. Laiškas. Gerbiami Lietuvos Nepriklausomybės Atkūrimo Akto signatarai, pradėjęs rašyti jums laišką, atvirai sakant, negalvoju apie Lietuvą ir jos laisvę. Pirmiausia mažiau apie laišką, kaip kalbėjimo būdą, apie laiško prigimtį, jį, kaip kreipimąsi ir pranešimą. Iš istorijos pamokų į mano atmintį sugrįžta laiškai, kuriuose buvo siunčiami ultimatumai, prašoma pagalbos, tikimasi dialogo, laiškai iš Amerikos ir Sibiro, laiškai iš bunkerių. Istorija verčia galvoti apie laiškus, kurie skelbia griūtį ar išsigelbėjimą, šlovę ar pralaimėjimą, arba laiškus, kurie taip ir liko neišsiųsti, nepasiekę adresato, buvo perrašomi, braukomi ir deginami. Istorija skatina suvokti laiškus kaip laikmečio dokumentus, taip pat ir literatūra, iš kurios pamokų laiškus pažįstame kaip žanrą. Čia mes atrandame žmonių santykius, mokomės suprasti, kas yra vidinis balsas, ką reiškia rašyti iš ilgesio ar džiaugsmo. Pradėjęs rašyti jums laišką, akimirksniu pajutau, kad manyje veikia du balsai – tarsi išorinis, visos mano kartos balsas, skatinantis jumis didžiulis ir dėkoti už nepriklausomą Lietuvą, ir vidinis, mano paties balsas, raginantis šiandien pasakyti tai, ko garsiai nesu sakęs net ir savo tėvams.

Jūs teisūs – dar daug nesuprantu apie pasaulį, ne visus jo dėsnius galėčiau paaiškinti, ne viską ir jūs man skubate atskleisti, turbūt norėdami ir apsaugoti, ir leisti susivokti pačiam. Pukiškai suprantu, kad laisvę čia stovėti padovanojo jūsų karta, kad ne mes, o jūs žinote, kas yra spauda ir ką reiškia iš jos išsivaduoti. Bet taip pat suprantu ir tai, apie ką šiandien kalbatės patylomis, nenorėdami mūsų išgąsdinti. Suprantu jūsų nerimą ir neviltį, skaitant laiškus, kuriuos naujomis formomis mums kasdien transliuoja pasaulio tikrovė. Jūsų tėvai saugojo jus – jūs trokštate apsaugoti mus. Lietuva todėl ir yra laisva, nes vienas žmogus čia visada rūpėjo kitam. Tai mes suprantame ne vien iš laiškų – pirmiausia tai jaučiame kaip kartą, kurią užaugino laisvė. Laisvė spręsti patiems, kas ir kodėl mes esame.

Rašydamas laišką jums, gerbiami signatarai, rašau šį laišką visiems Lietuvos seneliams ir tėvams, norėdamas pasakyti, kad jūsų klausydamiesi mes išmokome savo kalbos. Jus girdėdami mes bręstame kaip balsas Lietuvos, kaip vidinis, pats giliausias mūsų visų balsas, čia skambėjęs prieš 35-erius metus, čia skambantis ir šiandien.

Ekrane rodomi istoriniai kadrai: Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Pirmininkas perskaito Kovo 11-osios Aktą dėl Lietuvos nepriklausomos valstybės atstatymo ir paskelbia Akto priėmimo rezultatus. Kovo 11-osios Akto signatarai, susiėmę už rankų, skanduoja „Lietuva!“.

Giedama „Tautiška giesmė“ kartu su soliste Lukrecija Vasiliauskaite.

T. JAČIAUSKAS. Dėkojame jaunajai solistei Lukrecijai ir laiško signatarams autoriui Matui, šiandien kartu su visa Lietuva švenčiantiems Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo 35-metį.

Tradiciškai Kovo 11-ąją centrinės šios salės tribūnas puošia Lietuvos miestų ir rajonų herbai, simbolizuojantys mūsų valstybę – Lietuvos Respubliką.

Lietuvos Respublikos Prezidentas Gitanas Nausėda. (*Plojimai*)

Lietuvos Respublikos Prezidento Gitano Nausėdos kalba

G. NAUSĖDA. Mieli Lietuvos žmonės, gerbiami Seimo Pirmininke, Ministre Pirmininke, gerbiami Prezidentai, Atkuriamojo Seimo Pirmininke, net jeigu dabar jūsų salėje nematau, kreipiuosi į jus taip pat, gerbiami Estijos, Latvijos, Lenkijos, Suomijos, Ukrainos parlamentų Pirmininkai, Islandijos Altingo Pirmininko pirmoji pavaduotoja, brangūs Lietuvos Nepriklausomybės Akto signatarai, Jūsų Ekscelencijos ambasadoriai, gerbiami Seimo nariai, prieš 35-erius metus šioje istorinėje salėje sužaliavo mūsų Laisvės pavasaris. Taip ilgai lauktas tautos, visuomenės, valstybės atgimimas prasiskleidė atkurtos Nepriklausomybės žiedu.

Galingas laisvės troškimas, kylantis iš šimtametės Lietuvos istorijos – brangių „Aušros“ puslapių, pokario pasipriešinimo, laisvės kovotojų aukų, Baltijos kelio vienybės, tądien nepaliko vietos abejonei. Vėlų Kovo 11-osios vakarą jautėmės besąlygiškai, galutinai laisvi. Taip, kaip laisva gali būti tauta, atsukusi nugarą prievartai ir baimei, kad dar kartą didvyriškai prikeltų savo valstybę iš pelenų.

Gerbiamų Nepriklausomybės Akto signatarų apsisprendimas mums padėjo išsinerti iš varžančių kruvinos imperijos marškinių. Nuo tos akimirkos oriai žengėme savo keliu, trokšdami, kad pasaulis mus matytų drąsiai besistiebiančius aukštyn, skubančius kurti laisvą ir nepriklausomą Lietuvos valstybę.

Šiandien, matuodami bendromis pastangomis įveiktą atstumą, suprantame, kad svarbiausias mūsų stiprybės šaltinis visada buvo tautos vienybė. Tas nemarus, krūtinę deginantis bendros idėjos, bendro tikslo, bendrų vertybių siekis.

Nepriklausomybės aušroje jautėmės pašaukti ginti lietuvišką žodį, šalies laisvę ir joje gyvenančių žmonių orumą. Tai padėjo mums atlaikyti Sausio 13-osios išbandymus, nuolatinės provokacijas, ekonominę blokadą, barbariškus pasienio punktų puldinėjimus.

Dabar ne metas atsipalaiduoti. Stovėdami gyvosios istorijos kryžkelėje, ir vėl turime susivienyti. Petys į petį, remdami vienas kitą, atlaikyti mums tenkančias audras. Investuoti į savo saugumą ir pilietinį atsparumą. Toliau visomis išgalėmis remti kovojančią Ukrainą.

Tad šią Kovo 11-ąją pasitikime kaip niekad tvirti, orūs, ryžtingi. Įkvėpę pavasariškos vilties, drauge švėskime mūsų visų Laisvę. O svarbiausia – ir toliau patys atsakingai kurkime savo istoriją. Konkrečiais veiksmais apsibrėžkime, kas iš tikrųjų esame, iš kur atėjome, ir ko niekada neatiduosime.

Gražios šventės visiems! (*Plojimai*)

T. JAČIAUSKAS. Kviečiame Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininką Saulių Skvernelį. (*Plojimai*)

Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininko Sauliaus Skvernelio kalba

S. SKVERNELIS. Jūsų Ekscelencija Respublikos Prezidente Gitanai Nausėda, Prezidente Valdai Adamkai, Prezidente Dalia Grybauskaite, gerbiamas Ministre Pirmininke, Kovo 11-osios Akto signatarai, kolegos Seimo nariai, gerbiami Estijos, Latvijos, Lenkijos, Ukrainos, Suomijos parlamentų vadovai, Islandijos parlamento vicepirmininke, mieli visi susirinkusieji.

Šiandien minime ypatingą sukaktį – 35-ąsias Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo metines. 1990-ųjų kovo 11 dieną buvo įprasminta ilgus dešimtmečius trukusi mūsų tautos kova už laisvę. Tai diena, kai mūsų tauta drąsiai ir tvirtai išreiškė savo norą būti laisva ir nepriklausoma.

Iš tiesų, mums labai pasisekė, nes tai, ką švenčiame šiandien – atkurtą nepriklausomybę, mums pavyko pasiekti parlamentiniu keliu, be karo. Tačiau net ir tokiu būdu siekiant nepriklausomybės nepavyko išvengti brutalaus sovietinės imperijos paskutinio pasispardymo ir kraujo praliejimo per lemtingus Sausio 13-osios įvykius.

Galime drąsiai sakyti, kad prieš 35-erius metus pasiekėme savo svajonę. Pasiekėme ir gyvenome ramiai, tikėdami, kad taip bus visada, kad laisvė ir nepriklausomybė yra tarsi duoty-

bė, savaime suvokiamas dalykas. Tačiau prieš trejus metus Ukrainoje prasidėjęs karas parodė, kaip lengvai gali dužti svajonės.

Tuomet suvokėme, kad laisvė ir nepriklausomybė reikalauja kasdienio budrumo ir pastangų, kad turime būti nuolatinėje laisvės sargyboje, pasiruošę ginti savo valstybę taip, kaip jau esame įrodę, kad galime ir gebame tą daryti. Turime ir toliau būti vieningi, kaip ir prieš 35-erius metus, siekdami savo svajonės išsivaduoti iš sovietų imperijos gniaužtų.

Per visą savo nepriklausomybės laikotarpį kaip valstybė nuėjome reikšmingą kelią: išugdėme naująją, laisvai mąstančių ir demokratinėmis vertybėmis besivadovaujančių piliečių kartą, tapome Europos Sąjungos, NATO nariais. Visame pasaulyje garsiname Lietuvos vardą kultūros, sporto ir mokslo pasiekimais, išmaniais sprendimais aukštųjų technologijų srityse, netgi kosmoso pramonėje. Šiomet pagaliau nutraukėme paskutinius priklausomybės saitus su agresoriumi ir kartu su Baltijos šalimis švenčiame visišką energetinę nepriklausomybę.

Regis, padarėme viską. Tačiau šiandien geopolitinis kontekstas, nauji iššūkiai demokratinėms valstybėms, kaip ir kasdien besikeičiančios pasaulio lyderių pozicijos rodo, kad turime kaip niekada branginti savo laisvę ir būti nepriklausomi visomis prasmėmis. Kartu su kitomis Europos valstybėmis turime patys gebėti priimti sprendimus ir pasirūpinti savo šalių saugumu. Šiandien pagrindinė atsakomybė už savo saugumą tenka pirmiausia mums patiems. Negalime jos permesti kitiems. Ukrainos pavyzdys parodė, kad prie vadinamosios taikos derybų stalo pagrindinė pusė gali būti net nekviečiama, o taikos susitarimai šiandien virsta savotiškais sandoriais.

Mes turime pasimokyti iš savo pačių istorijos pamokų, padaryti visus namų darbus ir ne laukti didžiojo gelbėtojo. Patys turime būti taip pasiruošę, kad į Lietuvos pusę joks agresorius net nepažiūrėtų. Ir šiandien yra tas laikas, kai turime susitelkti ir priimti sprendimus, susijusius su mūsų visų saugumu ir gynyba. Kovo 11-osios Aktas yra nenuginčijamas įrodymas, kad esame nepalaužiamos dvasios, drąsi ir vieninga tauta, sugebanti kovoti dėl savo laisvės.

Šiandien minėdami Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo 35-mečių mes ir vėl stovime istorinių sprendimų kryžkelėje, mes toliau kuriame savo istoriją, tvirtiname savo valstybės pamatus ir demonstruojame pamatines vertybes išreiškdami palaikymą savo laisvę šiandien ginančiai Ukrainai. Mes šiandien sprendžiame ne tik dėl savo, bet ir dėl visos Europos ateities, tad neatsitraukime pusiaukelėje, nenusigręžkime vieni nuo kitų, pasistenkime, kad mūsų ateities kartos gyventų pažangioje, demokratinėje ir laisvoje aplinkoje.

Visiems čia sėdintiems Seimo nariams noriu priminti nedidelę priesaikos ištrauką, kurią visi sakėme padėję ranką ant Lietuvos Respublikos Konstitucijos: „prisiekiu būti ištikimas Lietuvos Respublikai“, „saugoti jos žemių vientisumą; prisiekiu visomis išgalėmis stiprinti Lietuvos nepriklausomybę, sąžiningai tarnauti Tėvynei, demokratijai, Lietuvos žmonių gerovei.“ Tai nėra tušti žodžiai. Tikiuosi, kad kiekvienas, garsiai ištaręs šią priesaiką, yra pasiruošęs ja vadovautis kasdien ir prireikus ginti tėvynę, jos laisvę ir nepriklausomybę.

Tik laisvi užaugam dideli! Sveikinu visus su Kovo 11-ąja! (*Plojimai*)

T. JAČIAUSKAS. Dėkojame visiems, prisidėjusiems prie Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo. Visi jie verti didžiausios pagarbos. Šiandien dalis Lietuvos Nepriklausomybės Akto signatarų – Aukščiausiosios Tarybos deputatų – čia su mumis. Deja, ne visi sulaukė 35-ųjų Kovo 11-osios minėjimo metinių. Prisiminkime ir pagerbkime tuos, kurie išėjo, bet visiems laikams paliko savo parašus ant mūsų Nepriklausomybės dokumento.

Multiinstrumentalistui Sauliui Petreikiui atliekant muzikinį kūrinių, akompanuojant Pauliui Zdanavičiui, ekranuose rodomas mirusių Kovo 11-osios Akto signatarų portretų koliažas.

Ačiū Sauliui Petreikiui ir Pauliui Zdanavičiui. Dabar į šią istorinę tribūną kviečiame Lietuvos Nepriklausomybės Akto signatarę Birutę Valionytę.

Lietuvos Nepriklausomybės Akto signatarės Birutės Valionytės kalba

B. VALIONYTĖ. Mielieji, leiskite man šiandien nesilaikyti protokolo. Mielieji atgimimo žmonės, prisidėję tada, labai reikšmingais metais, ir buvę kartu su Lietuvos Nepriklausomybės Akto signatarais, kuriuos įgaliojote atkurti Lietuvos valstybę. Mielieji signatarai, mieli Aukščiausiosios Tarybos deputatai, Lietuvos Respublikos Prezidentai, Seimo pirmininkai, premjerai, visi čia susirinkusieji ir Jūsų Ekscelencijos!

Lygiai prieš 35-erius metus čia, šioje salėje, vyko dvyliktojo šaukimo LTSR Aukščiausiosios Tarybos posėdis. 17 val. 15 min. vardiniu būdu buvo priimta deklaracija „Dėl LTSR Aukščiausiosios Tarybos deputatų įgaliojimų“, kurioje sakoma: Lietuvos gyventojai „savo valia suteikė išrinktiems LTSR Aukščiausiosios Tarybos deputatams tautos atstovų mandatą ir prievolę atstatyti Lietuvos valstybę ir reikšti tautos suverenią galią per Aukščiausiąją Tarybą, kuri nuo 1990 m. kovo 11 d. 18 valandos bus vadinama Lietuvos Aukščiausiąja Taryba.“ Po to buvo priimtas įstatymas „Dėl valstybės pavadinimo ir herbo“, aktas „Dėl Lietuvos nepriklausomos valstybės atstatymo“ ir 22 val. 46 min. Lietuvos nepriklausoma valstybė buvo sugrąžinta į pasaulio žemėlapi, ir pradėta gražinimo byla. Po to buvo priimtas įstatymas „Dėl 1938 m. gegužės 12 d. Lietuvos Konstitucijos galiojimo atstatymo“. Priėmėme tada Laikinąjį Pagrindinį Įstatymą ir kreipėmės į pasaulio žmones ir tautas, tikėdamiesi broliško solidarumo ir paramos.

Kovo 15 diena. TSRS liaudies deputatų suvažiavimas Maskvoje priėmė rezoliuciją, kuria Lietuvos Respublikos nepriklausomybės atkūrimas paskelbtas neteisėtu ir negaliojančiu. Už šią rezoliuciją balsavo 1 tūkst. 463 TSRS deputatai, prieš – 98, susilaikė 128. Taigi, Lietuvos nepriklausomybės palaikymas TSRS viduje buvo visiškai menkas. Nepriklausomą Lietuvą palaikė daugybė žmonių. Pasaulio vyriausybės tylėjo.

Balandžio 18 diena. Kremlius pradėjo ekonominę blokadą prieš Lietuvą, o balandžio 26 dieną Lietuvos Respublika gavo Prancūzijos Prezidento Fransua Miterano, Vokietijos Federacinės Respublikos kanclerio Helmuto Kolio laišką, kuriame sakoma (citata): „Mes taip pat išreiškiame pageidavimą, kad kuo greičiau būtų pradėti pokalbiai tarp jūsų ir tarybinės vadovybės, kad dabartinė krizė būtų išspręsta abiem pusėms priimtiniu būdu. Tokių derybų pradžia, be abejo, palengvintų laikinai sustabdytus pasekmes jūsų parlamento nutarimų.“

Panašią leksiką girdime ir dabar, kai JAV bando susodinti Ukrainą ir Rusiją prie derybų stalo. Visada stiprus diktuoja sąlygas silpnam. Bet jei silpnasis turi aiškų tikslą ir kietą stuburą, kai valdžia ir tauta veikia kartu, silpnasis gali būti nugalėtoju. Kai TSRS įvykdė agresiją Vilniuje 1991 m. sausio 13 d., piktinosi visa Europa ir ne tik, bet nė viena vyriausybė nepripažino Lietuvos. O mes to ypač laukėme. Pasaulis tylėjo, ir tik mažos Islandijos Altingas nepabūgo ir jis 1991 m. vasario 11 d. nutarė užmegzti arba atnaujinti diplomatinis santykius su Lietuva. Šito Lietuva niekada nepamirš. Ačiū Islandijai. (*Plojimai*)

Tik žlugus pučui Maskvoje, Rusijos Federacija pripažino Lietuvą, Latviją ir Estiją. Lietuvos sugrįžimo į pasaulį byla buvo baigta. Reikia konstatuoti faktą, kad mums atkurti savo valstybę pavyko ir todėl, kad tada buvo šaltojo karo pabaiga. Totalitarinė TSRS su savo mistine proletariato diktatūra ir komunizmo statybos teorija patyrė visišką fiasko. Lietuva labai laiku pabėgo iš TSRS tautų kalėjimo. Tada ji buvo kietas ir labai nepatogus žirnis Kremliai ir pasauliui. Lietuvių tauta puikiai išnaudojo istorinį šansą ir atkūrė savo valstybę.

Ką ši nesena 35 metų istorija mums mena dabar? Pirmiausiai tai, kad visų Lietuvos valstybės klausimų suverenai yra lietuvių tauta. O antra, kad nieko nėra pastovaus ir nekintamo. Bet šiandien žodis „tauta“ yra dingęs iš mūsų politikų leksikos. Paaikškėja, kad saugumo garantijos, kuriomis mes taip buvome itikėję, pradėjo eizėti. Akivaizdu, šiandien pasaulyje vyksta galių ir įtakos sferų persiskirstymas. Visiems tapo netikėta, kad svarbiausias strateginis partneris peržiūri savo interesus ir suteikia pirmenybę verslo interesams. Kad tai įvyks, ženklų buvo ne vienas ir anksčiau, bet Europos Sąjunga ir mūsų politikai juos ignoravo. Praradome daug gražaus laiko.

Mūsų laisvės gynimas pirmiausiai yra mūsų pačių reikalas ir mūsų valstybės saugumas iš esmės priklauso nuo mūsų tautos susitelkimo ir pasirengimo apginti laisvę. Ir tikrai galime pasitikėti tik savo jėgomis. Politikai vis kartoja – NATO 5 straipsnis mus apgins, kad mes kaip niekada esame saugūs, bet virš Lietuvos padangės vėl telkiasi netikrumo ir nerimo debesys. Pasaulyje įsisuka ginklavimosi varžybos. Kur šiame pokyčių verpete yra Lietuvos vieta ir kuo tikrai Lietuva gali pasitikėti? Klausimai, į kuriuos reikia aiškaus atsakymo. LDK laikų diplomatija buvo žinoma ir girdima visoje Europoje. Metas Lietuvos vadovams suprasti, kad dabar kaip niekada svarbi aukšto rango diplomatija ir jos efektyvus veikimas. Tiek daug žodžių pasakyta apie lyderystę, o liekame prie uždarytų durų. Laikas suprasti ir tai, kad aukšto rango diplomato vertė yra didelė, ir nedovanotina klaida, kai šio paskyrimas tampa kova politinėse partijose.

Karas Ukrainoje vyksta dvylikti metai. Žuvo tūkstančiai žmonių, karas Europos viduryje plečiasi. Ar Europa ir JAV buvo tokie bejėgiai partneriai, kad negalėjo sustabdyti Rusijos agresijos pradžioje? Ar ekonominiai interesai buvo aukščiau nei žmogiškosios vertybės ir tarptautiniai įsipareigojimai? Realybė ta, kad šiandien mūsų strateginė partnerė, nesilaikydama elementarių diplomatijos normų, pareiškė, kad Europos saugumas – jos pačios reikalas. Ukraina buvo branduolinė valstybė. Ji 1994 m. lapkričio 16 d. prisijungė prie Branduolinio ginklo neplatinimo sutarties. Budapešto memorandumu branduolinės valstybės: Rusijos Federacija, Jungtinės Amerikos Valstijos, Jungtinė Karalystė, Kinija ir Prancūzija, įsipareigojo negrasinti arba nenaudoti karinės jėgos ar ekonominės prievartos prieš Ukrainą. Tai ko verti šie tarptautiniai įsipareigojimai šiandien?

Pacifistinė politika, vykdyta Europoje tris dešimtmečius, parodė savo neįgalumą. Deja, taika yra galių balansas. Jau keletą metų žmonės gyvena Lietuvoje gąsdinami karu. Pasirengimas ginti savo valstybę nėra agresijos kurstymas. Ypač daug nerimo yra dabar. Kada žmogus nerimauja? Tada, kai jis yra nežinioje. Ką padarė mūsų valdžia, kad šis nerimas sumažėtų? Matau akivaizdų tuo klausimu nesupratimą ir valdžios neveiklumą. Pats metas imtis veiksmų, kad būtų sukurta patikima savigynos ir informacinė sistema bei pradėti tikrai praktinius mokymus. Svarbu ir programėlės sukūrimas fone, bet to tikrai negana. Tik turintis būtinosios ginties pagrindus pilietis susidariusią situaciją geba įvertinti blaiviai ir napanikuoti. Dažnai girdžiu, kad net skrajučių dalinimas jau yra panikos skleidimas. Priešingai – nieko neveikimas skleidžia nerimą ir paniką.

Iš prigimties esu optimistė ir tikiu, kad užteks lietuvių tautai išminties ir jėgų išsaugoti savo laisvę. Linkiu Lietuvos piliečių išrinktai visų lygių valdžiai šalto proto, sprendžiant valstybei gyvybiškai svarbius klausimus, ir įsisąmoninimo, kad valdžia yra stipri tik tada, kai ji yra atsikususi veidu į eilinį žmogų, kai ji kalbasi su žmonėmis ir juos girdi, ir tada visuomenė gina savo valdžią, nes ja pasitiki.

Linkiu, kad valstybės aukščiausiojo parlamento darbotvarkėje būtų tik svarbiausi Lietuvai klausimai, o ne primesti iš šalies. Politiko priedermė yra pačiam viską iš esmės išsiaiškinti ir visuomenei pateikti aiškų ir konkretų sprendimą, o ne daryti sau *piarą* ir visuomenėje sukelti nepasitikėjimą ir erzelį.

Šeima ir mokykla yra svarbiausi tautos institutai. Linkiu, kad mokyklose ugdytume Lietuvos pilietį ir patriotą, bet ne pasaulio žmogų, kuris yra kosmopolitas. Nėrėme į globalizaciją stačia galva, net nepasvėrę, ką tai reiškia neskaitlingai tautai. Kalbėti apie tautiškumą šiandien yra neparanku, nes atseit skatina nacionalizmą ir neapykantą. Neskaitlingai valstybei kaip Lietuva tautiškumas yra būtinybė. Vis ištraukiama antisemitizmo korta ir naudojama kaip politinis koziris. Gyvenant šitokiame nestabiliame pasaulyje, laikmetyje tai yra labai pavojingas kelias. Lietuva visais laikais buvo daugiatautė valstybė ir joje žydai ir lietuviai, karaimai ir totoriai, gudai ir rusai bei lenkai ilgus amžius sugyveno darniai.

Jau antras dešimtmetis, kai ugdome pasaulio žmones. Mums nebereikia valstybės istorijos, kuri yra ir didinga, ir įkvepianti, ir liūdna. Pasiėkėme tokį lygį, kai vientisos Lietuvos istorijos mokykloje nebeliko. Lietuvos valstybės istorija yra dėstoma kaip sudedamoji pasaulio

istorijos dalis. Kokį rezultatą pasiekėme? O rezultatas tas, kad mokinių istorijos žinios sumenko, ji tapo nebeįdomi ir nebesuprantama, ir tai neskatina jaunimo patriotizmo. Tautos stuburas yra tvirta visuomenė, o jos pagrindas – tvirta šeima, kuri žino savo šaknis, turi istorinę atmintį, puoselėja savo gimtąją kalbą. Lietuvių kalba, tradicijos, papročiai ir valstybės simboliai yra lietuvių tautos kertiniai stulpai. Mūsų tėvai ir proseneliai žuvo gindami Lietuvą, nešini Vyčiu, Gedimino stulpais ir trispalve. Suprantu, kad jaunajai kartai, gimusiai nepriklausomoje Lietuvoje, tėvų puoselėti simboliai gali atrodyti senamadiški, bet ką turi bendro Sausio 13-oji ir neužmirštuolė, kuri kaip simbolis yra labai dviprasmiška? Sausio 13-ąja jauni žmonės, gindami savo laisvę, stojo prieš tankus ir žuvo nešini Vyčiu, Gedimino stulpais ir trispalve. Gerbkime jų atminimą ir jų puoselėtas vertybes.

Valstybės simboliai turi gilią prasmę ir neša stiprų emocinį ir dvasinį krūvį. Gal ne visi susimąstome apie tai. Vytis ir Gedimino stulpai atėję dar iš senųjų Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės laikų, trispalvė – tai Vasario 16-osios dvasia. Puoselėkime juos, nes jie yra Lietuvos tapatybės dalis ir jie tikrai padės nepasiklysti šiandienos politikos greitkeluose.

Mielieji, su nepriklausomos Lietuvos valstybės atkūrimo 35-mečiu. Su švente! (*Minėjimo dalyviai atsistoja ir ploja*)

T. JAČIAUSKAS. Ačiū gerbiamai signatarei. Kaip jūs ir minėjote, vėliava visais laikais simbolizavo tautos identitetą, vienybę, istoriją ir vertybes. Visas svarbiausias mūsų valstybės datas bei įvykius lydi vėliavos pakėlimo ceremonijos. Visuose Lietuvos miestuose bei kaimečiuose švęsdami Kovo 11-ąją mes iškeliamo pagrindinį savo valstybės simbolį, šventai tikėdami, kad gyvuosime, kol mūsų vėliavas plazdens laisvės vėjas.

Kovo 11-osios Akto signatarų iniciatyva šiandien visų Lietuvos savivaldybių atstovams signatarų vardu įteiksime trispalves ir simbolinį Kovo 11-osios Akto dokumentą – vienus pagrindinių mūsų šalies nepriklausomybę patvirtinančių ženklų. Tegul jie liudija per amžius visoms ateinančioms kartoms – mes esame verti savo laisvės.

Simbolinių „Signatarų trispalvių“ įteikimo ceremonija. Skambant iškilmingai Lietuvos kariuomenės orkestro trimitininkų atliekamai muzikai, 60 Garbės sargybos kuopos karių įneša „Signatarų trispalves“ ir Kovo 11-osios Akto kopijas ir įteikia jas salėje sustojusiems jaunuoliams iš 60 Lietuvos savivaldybių. (Plojimai)

Signatarų vardu įteiktos vėliavos bei simboliniai Kovo 11-osios Akto dokumentai iškeliauja į Lietuvą – tegul pasklinda po visą kraštą, tegul neša žinią, kad esame nors ir maža, bet išdidė, vieninga ir laisvę mylinti tauta.

O dabar į tribūną kviečiu garbingus svečius. Ypatingą mūsų valstybei dieną pasveikinti Lietuvos atvyko parlamentų vadovai iš kaimyninių valstybių. Estijos Respublikos Rygikogo Pirmininkas Lauris Husaras. (*Plojimai*)

Estijos Respublikos Rygikogo Pirmininko Laurio Husaro kalba

L. HUSARAS. Jūsų Ekscelencija Lietuvos Respublikos Prezidente, gerbiami kolegos, Seimo nariai, Ekscelencijos, ponios ir ponai, brangūs draugai lietuviai! Man ir Estijos tautai, kuriai atstovauju kaip Estijos Parlamento Pirmininkas, didelė garbė dalyvauti šiame iškilmingame Seimo posėdyje.

Nuo seno semiamės įkvėpimo iš Lietuvos. Lietuvos Didžioji Kunigaikštystė buvo nepriklausoma ir suvereni dar XIII amžiuje – ko Estija pasiekti negalėjo. Vėliau Lietuva mus ir vėl įkvėpė sovietų okupacijos laikotarpiu, ypač 1990 metų kovo mėnesį, drąsiai paskelbusi nepriklausomybę nuo visų engėjų.

Estijoje turime tokį posakį: „Pirmoji kregždė nebūtinai atneš pavasarį.“ Tačiau jūsų skrydis laisvės link buvo sėkmingas: po jo prasidėjo tikras pavasaris! Vis dėlto niekada nepamirši-

me ir tų, kas pasiaukėjo labiausiai – 1991 metų sausio mėnesį sovietų tankai nusinešė nekaltų žmonių gyvybes. Šiandien mes esame kartu, kad patvirtintume pasauliui: jų auka turėjo prasmę.

Remdamiesi savo bendra istorija, dabar turime sutelkti dėmesį į didžiausią mūsų laikų iššūkį – ginti savo laisvę. Jei mes, kaip Europa – Lietuva, Latvija, Estija, Lenkija, Suomija, Islandija, Prancūzija, Vokietija ir kitos valstybės nesiimsime ryžtingų veiksmų, jei Ukrainą laikysime neberekšmingu reikalu arba priimsime nesąžiningas taikos Ukrainoje sąlygas, stosis prieš ateities kartų teismą.

Ukraina kovoja ne tik už savo, bet ir už Europos laisvę. Būtina didinti karinę pagalbą Ukrainai, išlaikyti tvirtą paramą Ukrainai iki jos pergalės ir užtikrinti, kad Rusija sumokėtų tinkamą kainą, taikant griežtesnes sankcijas ir veiksmus dėl įšaldyto turto.

Ponios ir ponai, kartu mes stipresni nei po vieną. Bendradarbiaudami pasiekiamo daugiau, nei veikdami pavieniui. Pastaruosius 35-erius metus rėmėme vieni kitus tiek Baltijos kelyje, tiek stodami į Europos Sąjungą ir NATO. Neseniai užsitikrinome energetinę nepriklausomybę, atjungdami savo elektros tinklus nuo Rusijos. Kitas mūsų tikslas – kuo greičiau baigti „Rail Baltics“ tiesimą.

Svarbiausia, kad šiandien giname mūsų laisvę ir nepriklausomybę petys petin su Suomija, Latvija, Lenkija, Ukraina, Islandija ir visais mūsų sąjungininkais bei partneriais. Kartu mes esame nugalimi!

Su Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo metinėmis, brangūs draugai ir kaimynai lietuviai! (*Plojimai*)

T. JAČIAUSKAS. Latvijos Respublikos Saeimos Pirmininkė Daiga Mierinia. (*Plojimai*)

Latvijos Respublikos Saeimos Pirmininkės Daigos Mierinios kalba

D. MIERINIA. Jūsų Ekscelencija Prezidente, Jūsų Ekscelencija Seimo Pirmininke, gerbiami Ekscelencijos, mieli kolegos parlamentų nariai, ponios ir ponai! Nuoširdžiai sveikinu mūsų kaimyninę šalį Lietuvą ir mūsų brolišką tautą lietuvius su 35-osiomis Nepriklausomybės atkūrimo metinėmis. Šie 35-eri metai, be abejo, buvo kupini iššūkių, matėme pokyčių beveik visose srityse. Tai buvo spartaus augimo, o kartu ir vertybių supratimo kaitos metas. 1990 m. kovo 11 d. Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba priėmė istorinę deklaraciją dėl Nepriklausomybės atkūrimo. Jūs buvote pirmoji Baltijos valstybių tauta, išsivadavusi iš sovietų kalėjimo. Tai buvo labai drąsus žingsnis, kurį vėliau žengė ir kitos Baltijos tautos. Po to, 1991 metais, įvyko sovietų pasipriešinimas ir kraujo praliejimas Vilniuje ir Rygoje. Tačiau nesmurtinis mūsų tautų pasipriešinimas atvedė į pergalę – pergalę prieš okupantą ir engėją.

Šiandien čia yra ir Islandijos Parlamento Pirmininko pavaduotoja, todėl norėčiau pasinaudoti šia proga ir padėkoti Islandijai už išvalgumą ir drąsą, pripažįstant Baltijos valstybių nepriklausomybę. Islandija buvo pati pirmoji šalis, pripažinusi Baltijos valstybes po mūsų šalių nepriklausomybės atkūrimo, ir mes visada būsimės jums už tai dėkingi. Prieš 35-erius metus mūsų tautos susivienijo ir Baltijos valstybėse vėl išžiebė trapi nepriklausomybės liepsna. Laisvė buvo jaučiama kiekviename įkvėpime. Šiandien ta laisvės liepsna pavertė mūsų tautas neužgesinama laisvės ir nepriklausomybės ugnimi, tačiau kai kuriuos sovietinės okupacijos likučius vis dar reikia sudeginti. Prieš kelias savaites Baltijos valstybės atsijungė nuo šalių agresorių elektros tinklų, dabar ir šioje srityje esame visiškai prijungti prie civilizuotos Europos. Kai atgavome nepriklausomybę, greitai ir išvalgiai užsibrėžėme tikslą įstoti į Europos Sąjungą ir NATO, mums tai reiškė priklausymą demokratinei Europai ir transatlantinei vertybių šeimai. Prisijungimas prie Europos Sąjungos reiškia grįžimą į laisvosios rinkos ekonomiką, kurioje svarbiausia yra konkurencija, o ne partijos diktuojamos taisyklės.

Savo ruožtu NATO laikėme stipriausiu pasaulyje saugumo ir vertybių aljansu, galinčiu užtikrinti mūsų šalių saugumą. 2004 metais pasiekėme savo tikslus, tačiau saugumas nėra savaime suprantamas dalykas. Nacionalinio saugumo ir gynybos stiprinimas yra nuolatinis procesas, reikalaujantis stiprinti ir finansinius, ir žmogiškuosius išteklius. 2022 m. vasario 24 d.

išbudino Baltijos valstybes ir Europą – po daugiau nei 70 metų sugrižo karo baisumai. Šiandien mūsų bendras prioritetas – ilgalaikė taika Ukrainoje. Prezidentui Volodymyrui Zelenskiui ir Ukrainos parlamentui teko priimti nelengvų sprendimų. Visi jie buvo priimti žmonių gyvybių kaina, siekiant kuo labiau apsaugoti savo šalį nuo tolesnio naikinimo, štai kodėl Ukrainos nepriklausomybė neturi tapti derybine priemone supervalstybių rankose. Taikos susitarimas turi būti priimtinas Ukrainai. Tam reikia, kad okupacinė kariuomenė visiškai paliktų Ukrainos teritoriją, nebūtų kvestionuojamas Ukrainos suverenitetas sprendžiant, ar prisijungti prie Europos Sąjungos ir NATO. Europa kartu su JAV turi sugebėti rasti saugumo garantijų Ukrainai, Rusijos nusikaltimai žmogiškumui turi būti ištirti, o karo nusikaltėliai patraukti atsakomybėn. Šiuo metu Ukrainai labiausiai reikia lūžio mūšio lauke, kad būtų sudarytos geriausios sąlygos taikos deryboms. Jai reikia dvišalės paramos, kuri būtų pati veiksmingiausia be nereikalingos biurokratijos, ji turi būti tęsiama ir stiprinama. Europa turi dalyvauti taikos derybose. Šiaurės Amerikos strateginiai partneriai taip pat turi dalyvauti jose. Būtina panaudoti visas įmanomas diplomatinės priemones, kad Ukrainai būtų padedama ir mūšio lauke, ir valdžios koridoriuose.

Sparčiai besikeičianti ir nenuspėjama politinė padėtis pasaulyje privertė Europą atsibusti ir imtis veiksmų. Baltijos valstybės yra NATO Rytinio flango pasienyje, todėl turime galimybę rodyti pavyzdį ir proporcingai daugiau investuoti į gynybinius pajėgumus. Nėra laiko laukti, turime veikti dabar. Baltijos valstybės ir platesnis regionas turi dar labiau stengtis stiprinti ir koordinuoti savo karinius pajėgumus. Turime būti tokie stiprūs, kad potencialus užpuolikas nė negalvotų mums grasinti ar pulti mūsų. Radome 800 mlrd. eurų Europai vėl apginkluoti, jie sustiprins Europos gynybinius pajėgumus ir suteiks papildomą karinę paramą Ukrainai. Nebus lengva ir laukia daug sudėtingų sprendimų, tačiau esu įsitikinusi, kad turime visas priemones ir prielaidas tai įgyvendinti.

Negalime leisti, kad mūsų ateitis būtų grindžiama pinigais ir galios santykiais arba merkantilistinėmis apskaičiavimais. Mūsų transatlantinis ryšys yra grindžiamas bendromis vertybėmis ir tikėjimu laisvės ir demokratijos idealais – tais pačiais, už kuriuos šiandien kovoja didvyriški Ukrainos žmonės. Nuo Antrojo pasaulinio karo pabaigos gyvename po taikiu dangumi, nėra laiko nuovargiui ir abejonėms. Ukrainoje taip pat yra sprendžiamas ir Europos likimas, turime ir toliau telkti visas turimas jėgas ir priemones Ukrainai paremti. Jau dabar akivaizdu, kad Europa ėmėsi iniciatyvos užtikrinti tolesnę taiką Ukrainoje, tačiau taip pat būtina stipri JAV karinė parama, nes tik Jungtinės Amerikos Valstijos gali suteikti tam tikrų kovinių pajėgumų.

Negalime pamiršti esminio pagalbos Ukrainai elemento, tai yra agresoriaus sulaikymo politikos. Sankcijos turi būti sugriežtintos, spaudimas agresoriui turi būti tęsiamas. Šešėlinis laivynas vis dar veikia, sankcijos vis dar yra apeinamos. Sankcijų vadelių negalime atleisti, nėra jokios priežasties atsipalaiduoti. Dabar atėjo metas pademonstruoti Europos stiprybę ir ryžtą. Rusijos išaldytas turtas turi būti konfiskuotas ir perduotas Ukrainai. Ukraina jau turi labai gerai išvystytą karinę pramonę, jai tik reikia tinkamo finansavimo, kad galėtų perimti iniciatyvą mūšio lauke.

Kolegos, galiausiai norėčiau padėkoti kolegai Sauliui už nuoširdų svetingumą. Parlamentų pirmininkai surengė vertingą diskusiją dėl tolesnių paramos Ukrainai žingsnių. Galiu jus patikinti, kad Latvijos Respublikos parlamentas, vyriausybė ir žmonės ir toliau tvirtai ir nepalaužiamai remia Ukrainą. Lietuvos ir visų Baltijos valstybių Nepriklausomybės atgavimo istorija – tai laisvės svajonės išsipildymo istorija. Tai istorija apie žmones, kurie plikomis rankomis ir degančiomis širdimis susidūrė ir atrėmė tankus, kulkosvaidžius, tai įkvėpimas mūsų draugams ukrainiečiams, kad gėris galiausiai nugalė blogį.

Tegyvuoją Lietuva tol, kol šviečia saulė! Šlovė Ukrainai! (*Plojimai*)

T. JAČIAUSKAS. Ačiū. Lenkijos Respublikos Seimo Pirmininkas Šymonas Holovnia. (*Plojimai*)

Lenkijos Respublikos Seimo Pirmininko Šymono Holovnios kalba

Š. HOLOVNIA. Pone Prezidente, Prezidente Valdai Adamkau, Prezidente Dalia Grybauskaitė, Ministrė Pirmininke, Seimo Pirmininke, kolegos, parlamentų vadovai, gerbiami signatarai, pasirašę šį nuostabų Kovo 11-osios Aktą 1990 metais, Seimo nariai, mes švenčiame 35-ąsias Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo metines. Švenčiame iššūkių metu, kurie kyla mums visiems Europoje. Tai vyksta jau daugiau nei dešimt metų. Pasaulis juda keista kryptimi, pamatai ima drebėti.

Norėčiau prisiminti, ką sako mano močiutė. Ji gimė Vilniuje. Ji sakydavo, kad kiekvieną kartą, kai ką nors pametate, reikia grįžti į tą vietą, kur paskutinį kartą tą dalyką matėte. Tad mums dabar būtų gerai grįžti į tą vietą, kur mes paskutinį kartą matėme dalykus, kurie suformavo mūsų nepriklausomybę ir mūsų stiprybę. Tie metai yra 1990-ieji. Tada mes laisvinomės iš Sovietų Sąjungos. Tauta po tautos. Mes visi prisimename tai. Aš prisimenu tai, nes tada buvau paauglys, prisimenu, ką mano tėvų karta darė. Lenkijos rinkimai birželį, Kovo 11-oji Vilniuje ir tai buvo viso proceso pradžia. Pusantrų metų dirbome dėl pasaulinio pripažinimo. Sausio 13-osios įvykiai – tai buvo kaina, kurią mes turėjome sumokėti, ir dabar reikia prie viso to grįžti, kai pasaulis yra nestabilus. Mums reikia lyderystės. Kas yra lyderystė?

Buvęs Ministras Pirmininkas Ježis Buzekas, puikus politikas, vienas iš geriausių pastarojo meto politikų, sakė, kad lyderystė yra pasakyti tai, ką visi galvoja. Visi galvoja tą patį, bet vienas žmogus turi drąsos atsistoti, prisiimti atsakomybę ir tai pasakyti, ir prisiimti atsakomybę už pasakytus žodžius.

Dėl to mes turime dėkoti tiems, kurie tokiomis sudėtingomis aplinkybėmis prisiėmė tokią atsakomybę. Jie stojo prieš 35 tūkst. Rusijos karių Lietuvoje. Jie galėjo pasakyti, jie turėjo drąsos pasakyti, kad mes esame nepriklausomybės šalis. Didžiulė pagarba jiems. Aš vertinu jų drąsą kaunantis su stipresniu priešu dėl to, kad vertybės yra stipriau nei pavojus. Būtent ten mes turime ieškoti drąsos šiandien prisiminti savo vertybes.

Vladislavas Bartoševskis, kitas žymus politikas, kalėjęs Aušvico koncentracijos stovykloje, profesorius, filosofas, pasakė svarbius žodžius: verta būti padoriam, bet kartais neapsimoka. Kartais apsimoka būti nepadoriam, bet neverta to daryti. Mes galvojame, kokią poziciją prisiimti. Mes turime žiūrėti į drąsą, į stiprybę, į tiesą, mums reikia drąsos kovoti už savo vertybes. Kai nežinote, ką daryti, elkitės padoriai. Jeigu kas nors yra mušamas, reikia būti aukos pusėje, o ne smurtautojo. (*Plojimai*) Kai kas nors bando pasakyti, kad diktatorius nėra agresorius, sakykite tiesą, kad diktatorius yra agresorius. Mums reikia tiesos, mums reikia faktų, mums reikia drąsių sprendimų. Tokiais laikais mums reikia drąsių sprendimų, reikia nuspręsti, kad mes skirsime daugiau lėšų gynybai, mūsų bendram saugumui. Mums reikia nustoti abejoti ir atsisakyti visų prietarų, reikia rūpintis silpnesnėmis visuomenės grupėmis ir semtis įkvėpimo iš herojų, kurie dirbo prieš 35 metus.

Šiandien reikia lyderystės Europoje. Reikia kalbėti su vokiečiais, su prancūzais, ne tik su amerikiečiais. Mes šiandien žiūrime į Ameriką – taip, tai labai svarbus sąjungininkas, bet daug sprendimo būdų, užtikrinančių Europos saugumą, yra Europoje. Reikia stiprinti santykį su Europa, su Prancūzija, su Belgija, nes būtent jos gali padėti išlaisvinti užšaldytą Rusijos turtą. Prancūzija ir Vokietija jau siūlė derybas, kaip buvo paminėta, sakė, gal mes turėtume pasikalbėti. Tokie pasiūlymai buvo ir 1938, ir 1939 metais, mes žinome, kur jie gali nuvesti. Mums reikia naujos saugumo architektūros, gal verta į juos įsiklausyti, verta juos išgirsti. Šiandien reikia priimti neįprastus sprendimus. Šiandien turime ginti savo nestandartines vertybes, viską, kas mus dalina, mes galime įveikti, bet dabar svarbiausia susitelkti į mūsų saugumą, į mūsų šeimas, į mūsų brolystes. Mes ne tik kaimynai, esame artimi broliai, turintys šimtamečius ryšius. Kartų kartos gyveno kartu ir sugyveno, ir sienos nepadalino žmonių. Šiandien mums reikia tos bendrystės labiau nei bet kada, antraip ateities kartos mums neatleis. Jeigu politikoje norime kalbėti apie kortas, turiu pasakyti, kad visos kortos yra mūsų rankose. Galiausiai norėčiau pasakyti keletą sakinių.

Ponios ir ponai, šiandien mane čia kvietė Saulius Skvernelis, norėčiau jums pasakyti paprastą žinutę – Lenkija yra patikimas partneris, kuriuo galite pasitikėti, mes siūlome jums pasitikėjimą ir pagarbą. Lenkija visada to tikėsis iš savo partnerių, mes esame pasiruošę tai suteikti. (*Plojimai*) Pasaulyje, kur vyrauja baimė, labai svarbi viltis. Bus, kas norės mus įbauginti ir manipuliuoti, bet mes turime padėti vieni kitiems. Ir norėčiau pacituoti menininką Mikalojų Konstantiną Čiurlionį, kurį aptarėme su Prezidentu vakar. Jis buvo susijęs su Lietuva ir Lenkija ir kalbėjo apie mūsų pasaulį. Sakė, kad šioje žemėje, kur yra tiek daug mažų dalykų, vyksta daugybė didžiųjų ir nuostabių dalykų ir tikiuosi, kad šie didūs dalykai jums nutiks kiekvieną dieną. Tegu Dievas laimina laisvą Lietuvą, sveikinu visus su švente! Ačiū. (*Minėjimo dalyviai atsistoja ir ploja*)

T. JACIAUSKAS. Ukrainos Aukščiausiosios Rados Pirmininkas Ruslanas Stefančukas. (*Plojimai*)

Ukrainos Aukščiausiosios Rados Pirmininko Ruslano Stefančuko kalba

R. STEFANČUKAS. Jūsų Ekscelencija pone Prezidente, Jūsų Ekscelencijos ponai parlamentų pirmininkai, gerbiamas Sauliau, Jūsų Ekscelencija pone Ministre Pirmininke, Jūsų Ekscelencija pone atkurtos Lietuvos valstybės vadove, gerbiami ponai ir ponios prezidentai, gerbiami ponai ir ponios Nepriklausomybės Akto signatarai, gerbiami draugai ir didžioji Lietuvos tauta! Šiandien man yra labai didelė garbė Ukrainos Parlamento vardu ir Ukrainos tautos vardu būti čia ir pasveikinti jus su Nepriklausomybės atkūrimo 35-osiomis metinėmis, Lietuvos Respublikos Nepriklausomybės.

Ukrainiečiai labai gerai žino ir atsimena, ką lietuviams reiškia būtent tas įvykis, kuris įvyko prieš 35-erius metus. Tada, kai tarp šių istorinių sienų buvo priimtas teisingumo aktas. Aktas, kuris atkuria Lietuvos valstybingumą. Tais laikais būtent Lietuva pirma stoji į laisvės kelią ir buvo pavyzdys ir Ukrainai. Ukrainiečiai labai nuoširdžiai žavėjosi narsiais lietuviiais, kurie visam laikui nusiplėšė pančius ir išėjo iš tautų kalėjimo. Ukrainiečius iš visų jėgų viliojo ta orumo ir laisvės dvasia, kuri sklido nuo Baltijos, kur prasidėjo gėdingos Rusijos imperijos žlugimas. Lietuviai ir dabar lieka pavyzdžiu Ukrainai, solidarumo pavyzdžiu, ištikimybės pavyzdžiu ir tikro broliškumo pavyzdžiu.

Todėl leiskite dabar man Ukrainos Aukščiausiosios Rados vardu, nepalaužiamų ukrainiečių, kurie ir toliau kovoja, vardu padėkoti jums, o didžioji Lietuvos tauta! (*Plojimai*) Aš noriu padėkoti už patikimą palaikymą siaubingais laikais, už nematytą pasiryžimą atiduoti viską, už aštrų pavojaus, slenkančio iš Rytų, suvokimą. Mes niekada nieko nepamiršime. Mes buvome, esame ir būsim visada jums dėkingi. Mes visada duosime savo patikimą petį.

Gerbiami draugai, šiandien yra jūsų diena ir ji turi tokia likti visam laikui. Aš labai noriu, kad jūs visi žinotumėte: kad ir kaip sunku mums būtų, kad ir kokius išbandymus mums reikėtų pereiti ateityje, mes niekada nenustosime kovoti už tai, kas švenčiausia – už mūsų laisvę ir nepriklausomybę, už mūsų žemę, už mūsų vaikų ateitį. Aš prašau jūsų ir toliau padėti Ukrainai visais įmanomais būdais. Jūsų palaikymas yra labai svarbus šiandien, kai mes dedame neįtikėtinai daug pastangų, kad sulaukytume okupantus, kai mes bandome įrodyti pasauliui, kas yra agresorius, o kas yra auka; kas gina savo žemę, o kas puola svetimą žemę; kas nori būti euroatlantinės bendruomenės dalimi, o kas nori paskleisti joje savo neapykantą, visą savo kagėbistinę esybę.

Gerbiami draugai, bet mes būtinai atsilaikysime, kaip ir jūs atsilaikėte 1990 metų pradžioje. Mes būtinai tapsime didelės Europos ir euroatlantinės šeimos dalimi. Mes būtinai prisiminsime visas savo aukas ir didžiosios pergalės dieną sugiedosime savo šalių himnus, kur vienbalsiai skambės žodžiai iš jūsų himno: „Lietuva, Tėvyne mūsų, / Tu didvyrių žeme, / Iš praeities Tavo sūnūs / Te stiprybę semia.“, ir Ukrainos himno: „Ir dvasią, ir kūną mes atiduosime už savo laisvę / Ir parodysime mes, broliai, kad esame kazokų kilmės“. Ačiū jums! Šlovė Ukrainai, šlovė Lietuvai! (*Minėjimo dalyviai atsistoja ir ploja*)

T. JAČIAUSKAS. *Дякую.*

Suomijos Respublikos Eduskuntos Pirmininkas Juis Hala-aho. (*Plojimai*)

Suomijos Respublikos Eduskuntos Pirmininko Jusio Hala-aho kalba

J. HALA-AHO. Mieli kolegos ir draugai! (*Kreipėsi lietuviškai, plojimai*) Ponios ir ponai, Prezidentai, draugai. Man, kaip aukščiausiam Suomijos Eduskuntos atstovui, teko didelė garbė kreiptis į jus šiandien, kai minime 35-ąsias Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo metines. Tuo metu man buvo 19 metų ir aš stebėjau šiuos įvykius su didžiuliu susidomėjimu ir entuziazmu. Sovietų Sąjungos, vienos iš dviejų pasaulio supervalstybių, tautų kalėjimo, subyrėjimas tuomet vis dar buvo tolimes svajonė. Ir štai šis procesas prasidėjo Lietuvoje 1990 metų kovą.

Eilinius mano kartos žmones nepaprastai žavėjo Lietuvos, Latvijos ir Estijos kova už savo tautų laisvę. Reikia pasakyti, kad kartais mums buvo gėda dėl nedrąsios ir pasyvios mūsų pačių politinių lyderių laikysenos.

Po sovietų imperijos žlugimo Europa išgyveno trumpą optimizmo laikotarpį. Atsirado vilties, kad Rusija atsisakys savo senų įpročių, atvers naują lapą ir ras būdų taikiai sugyventi su savo kaimynais. Deja, taip neatsitiko. Labai svarbu, kad nekartotume praeities klaidų. Laisvos Europos tautos turi parodyti drąsą ir ryžtą, jos turi būti vieningos, kad nebūtų prarytos viena po kitos. Jei kris Ukraina, ateis kieno nors kito eilė.

Tamsūs mūsų laikų įvykiai turėjo vieną teigiamą šalutinį poveikį – jie suartinė mus su kaimynais. Suomija yra viena iš penkių Šiaurės šalių. Ir būtent jos istoriškai buvo mūsų svarbiausia atskaitos grupė. Bet dabar mes suprantame aiškiau nei bet kada, kad esame ir ketvirtoji Baltijos valstybė. (*Plojimai*) Esame rytinėje Baltijos jūros pakrantėje, turime ilgą sieną su Rusija. Su jumis dalijamės daugybe problemų, iššūkių ir interesų.

Suomijos žmonių vardu sveikinu Lietuvos Respubliką ir Seimą su šia diena. Taip pat linkiu jums klestėjimo ir sėkmės ateityje. Ačiū jums. (*Pasveikino lietuviškai*) (*Minėjimo dalyviai atsistoja ir ploja*)

T. JAČIAUSKAS. Ačiū. Islandijos Altingo Pirmininko pirmoji pavaduotoja Brindys Haraldsdotir. (*Plojimai*)

Islandijos Altingo Pirmininko pirmosios pavaduotojos Brindys Haraldsdotir kalba

B. HARALDSDOTIR. Jūsų Ekscelencija Prezidente, gerbiamas Seimo Pirmininke, signatarai, parlamento nariai, mieli svečiai! Man didelė garbė, kad pakvietėte mane į 35-erių metų jubiliejaus minėjimą čia, Lietuvoje. Prieš 35-erius metus Lietuva priėmė drąsų sprendimą atkurti savo suverenitetą ir vėl eiti laisvės ir apsisprendimo keliu. Šiandien Lietuva didžiuojasi būdama Europos Sąjungos ir NATO nare, atlieka svarbų vaidmenį, užtikrindama stabilumą regione ir gindama vertybes ir demokratiją čia. Jūs ginote žmogaus teises, pasisakote už tautų suverenitetą ir solidarai palaikote tuos, kurie susiduria su spauda, jūs esate tas šviesos švyturys greitai besikeičiančiame pasaulyje. Šio jubiliejaus metu mums tenka prisiminti, kad demokratija yra ne galutinis tikslas, o nuolatinė kelionė.

Mūsų laikmečio iššūkiai, geopolitinis netikrumas, demokratinių institucijų apsauga, kova su dezinformacija – visa tai reikalauja mūsų bendrų pastangų ir bendradarbiavimo. Gyvename tokiais laikais, kai daugiašalės institucijos, kurios buvo sukurtos po Antrojo pasaulinio karo, yra kvestionuojamos. Pastarieji technologiniai pokyčiai atneša tiek galimybių, tiek ir iššūkių. Iššūkių mūsų vertybėms ir demokratijai. Tokiu metu yra svarbu paminėti svarbius žingsnius, sprendimus ir tą vienybę, kurią mes matėme prieš 35-ius metus. Tuo metu, kai Lietuvos žmonės laikėsi išvien ir tapo įkvėpimo šaltiniu visiems, kurie puoselėja demokratiją ir žmogiškąjį orumą. Dabar mes laikomės išvien palaikydami Ukrainą šalies kovoje dėl demokratijos ir nepriklausomybės.

Vis labiau globalizuotame ir sujungtame pasaulyje mažų valstybių balsai kažkodėl nėra girdimi. Aš pati laikaisi tokios nuomonės, kad šalies svarbą nulemia ne šalies dydis, o jos idėjos, vertybės. Taip pat tikiu, kad mažoms tautoms yra labai svarbu laikytis išvien, nes mūsų balsas išties yra stipresnis tuomet, kai mes kalbame vienu balsu. Svarbu išsaugoti kovos už nepriklausomybę rezultata kovojant prieš diktatorių. Nereikėtų laikyti demokratijos savaime suprantamu dalyku. Aš pati niekada nemaniau, kad mano vaikams teks gyventi tokiu laikmečiu, kai demokratija bus suvokiama kaip savaime suprantamas dalykas, bet tokia jau yra situacija. Reikia nenuvertinti demokratijos, ją reikia saugoti kartu su ja susijusiais principais ir vertybėmis.

Tiek mūsų šalies parlamento, tiek žmonių vardu nuoširdžiai sveikinu Lietuvą ir Lietuvos žmones šia ypatinga proga. Teklesti jūsų demokratija toliau, o jūsų šalis ir toliau stiprėja per kitus ateinančius metus. Dėkoju. (*Minėjimo dalyviai atsistoja ir ploja*)

T. JAČIAUSKAS. Ačiū už sveikinimus. (*Plojimai*)

Mūsų istorija prisimena mūsų laisvės kovas. Todėl ypač jautriai galime reaguoti į kitų tautų kovą už laisvę, nes mes žinome, kiek tai kainuoja. Mes jaučiame, kaip tai uždega. Mes tikime, kad ir dabar Ukrainoje vykstanti kruvina kova už laisvę atneš jį valstybei pergalę. Jau legenda tapusią Ievos Narkutės dainą „Laisvė“ šiandien savaip interpretuoja jaunoji karta.

Vilniaus kolegijos studentė Evelina Dubauskaitė atlieka Ievos Narkutės muzikinį kūrinį „Laisvė“.

Dėkojame Evelinai, Vilniaus kolegijos muzikinio teatro specialybės studentei, ir jai talkinusioms absolventėms Kamilei, Vaivai ir Tomai.

Valstybės Nepriklausomybės stipendijos įteikimo ceremonija

Kovo 11-osios minėjimo tradicija jau tapo Valstybės Nepriklausomybės stipendijos laureato paskelbimas. Stipendija kiekvienais metais skiriama humanitarinių ir socialinių mokslų sričių jauniems mokslininkams už Lietuvos valstybingumo stiprinimui svarbius mokslo tyrimus ir pateiktą mokslinio tyrimo projektą. Šių metų stipendijos laureatą paskelbs Valstybės Nepriklausomybės stipendijos skyrimo komisijos pirmininko pavaduotoja daktarė Viktorija Daujotytė-Pakerienė. (*Plojimai*)

Valstybės Nepriklausomybės stipendijos skyrimo komisijos pirmininko pavaduotojos daktarės Viktorijos Daujotytės-Pakerienės kalba

V. DAUJOTYTĖ-PAKERIENĖ. Aukštieji šio iškilmingo posėdžio dalyviai, garbieji svečiai, suprantu, kad tai, apie ką mes kalbėsime, lyg ir ne to paties lygio sąvokos, rūpesčiai kaip valstybė, laisvė, nepriklausomybė, kova už laisvę ir laisvę gyventi laisviems. Bet leiskite dar kelis žodžius pasakyti apie labai svarbią Valstybės Nepriklausomybės stipendiją ir humanistiką. Sąsaja su švente neabejotina, nes tik nepriklausoma valstybė gali rūpintis ne tik savo gynyba, išlikimu, bet ir savo jaunais intelektualais, jų moksline kūryba, teikti jiems dėmesį ir paramą. Būti ir valstybiškai nepriklausomiems reiškia ir pačiu rūščiausiu laiku neapleisti savo kasdienybės, jos rūpesčių, kuriems priskirčiau ir aukšto valstybinio statuso stipendiją. Humanistikos sąvoka apibendrinu humanitarinius ir socialinius mokslus, kaip mokslus, kurių centre yra žmogaus dvasia ir jos rūpesčiai.

Kovo 11-osios šventė skatina sakyti gražius, šventiškus žodžius, bet laikas mūsų toks, kad turime būti kiek galima santūresni, siekti aiškios ir gal netgi rūščios kalbos. Mano, ir kaip Valstybės Nepriklausomybės stipendijos, skiriamos jauniems mokslininkams, komisijos narės, vienos iš septynių, pareiga, kurią ir atlieku komisijos pavedimu, – paaiškinti šiųmetio stipendijos skyrimo aplinkybes ir argumentus.

Pateikti buvo septyni projektai ir kiekvienas iš esmės vertas aukšto įvertinimo. Su šypse-
na sakau, kad konkurencija dėl šitos Valstybės Nepriklausomybės stipendijos tokia pat kaip ir
dėl Nacionalinės kultūros ir meno premijos – septyni į vieną vietą. Jau matyti, kad valstybės
dėmesys labai suaktyvino jaunus mokslininkus, kad jų darbų strateginiai užmojai darosi ino-
vatyvūs, o paprastai pasakius – netgi netikėti, energingai įsiveržiantys į standartines dabarties
temas. Paminėsiu bent porą, kurias atsimenu ir dalinuosi. „Tiesos paieškos teisinėje valstybė-
je“ – jauni nenustoja tikėti tiesos galimybėmis teisinėje valstybėje. Ir kita tema, skambanti
kaip poezijos tema, – „Pasiaukojimas kaip Lietuvos istorinį pasakojimą įprasminanti sąvoka“.
Ją nusprendę tirti istorikai ieško savo tyrimu tarsi naujos filosofinės vizijos, gražindami pasi-
aukojimą kaip svarbią žmogaus gyvenimo ir išlikimo žmogumi pasiją. Brutalėjančios posttie-
sos ir agresyvaus pragmatizmo lauke šita sąvoka, pasiaukojimo sąvoka, ir jos grįžimas iš tiesų
yra kaip reikšmingas jaunų žmonių žingsnis.

Minėdama dar kitus svarbius darbus aš artėju prie svarbiausios žinios. Visų komisijų, jei-
gu jos dirba sąžiningai, – o norėčiau tuo patikinti valstybę, skyrusią šią stipendiją, kad komisi-
ja iš tiesų dirbo rūpestingai ir sąžiningai, – visos jų diskusijos yra intensyvios ir nuomonės pa-
prastai nebūna vienareikšmės, bet visada eina į suartėjimą ir susitarimą. Tokiu susitarimu po
diskusijų šiųmetė stipendija yra skiriama Ernestai Kazakėnaitei už labai svarbią jos pasirinktą
temą, už mokslinį projektą, rūpestingai, dalykiškai ir su didele kompetencija parengtą. Ji
skamba taip: „Valstybingumas ir tapatybės formavimas(is) XVI–XVII amžių lietuviškuose
tekstuose“. Neapsigaukime – žingsnis į praeitį, į istorijos glūdumas kartais būna tai, kas da-
barčiai yra itin aktualu.

Ernestos Kazakėnaitės, jaunos baltistės, baltų kalbų tyrėjos, puikiai išmanančios ir latvių
kalbą, jos istoriją, Vilniaus universiteto Baltistikos katedros dėstytojos, nuostatos iš tiesų išsi-
skiria dalykiškumu, aukštu moksliniu sąmoningumu, tikslingais pasirinkimais. Jauna mokslini-
kė, dirbanti bibliotekų senųjų fondų archyvuose, yra lydima puikios sėkmės, lyg pats li-
kimas lydėtų ją savo palankumu – ji yra svarbių baltistikos, tarp jų – ne tik lietuvių, litua-
nistikos, bet ir latvių, latvistikos, šaltinių atradėja.

Ernestos Kazakėnaitės daktaro disertacija yra labai svarbus žvilgsnis į lietuvių kalbą.
Tas žvilgsnis yra sustiprintas antrosios gyvos baltų kalbos, kurią šiandien su dideliu
džiaugsmu girdėjome, klausėmės, išgirdome. Ir tai rodo, kad baltų santykiai, baltų gyvųjų
tautų santykiai iš tiesų gyvėja iš pačių pažemių, iš kalbos tyrimų.

Savo kalbiniais tyrimais Ernesta Kazakėnaitė žengia ir dar vieną žingsnį, kurį manau
esant labai svarbų. Rinkdamasi komparatyvistinį, lyginamąjį kelią, ji, neišleisdama iš akių
faktologijos, atsargiai pereina ir į kalbų istorijos, tad ir į bendruomenių pasakojimą apie save,
plečia bendrinančios filologinės humanistikos erdvę, svarbią ir Baltijos regiono identitetui.

Pabaigai pagaliau drįsiu ištarti nors vieną gražią ir poetišką mintį, kuri yra svarbi ir ne-
išnykstanti ne tik iš filologų, bet ir apskritai iš mūsų horizonto. Tai yra Česlovo Milošo
mintis, svarbaus asmens lenkams ir lietuviams, lenkų literatūros kūrėjo, bet ir lietuvių dva-
sinio autoriteto stiprintojo. Jo mintis skamba taip, kad XIX amžiaus pabaigoje lietuvių tauta
atgimė iš filologijos, iš žodžio meilės, iš kalbos. Tad ir nebus perdėta teigti, kad filologija yra
svarbi mums, baltų tautoms, bet taip pat ir kitoms tautoms, svarbi ne tik kaip siaura filologijos
sritis, bet ir apskritai kaip tautos gilioji savastis, kaip atgimimo galimybė. Mums nesunku pri-
siminti, kad ne tik XIX amžiaus lietuvių atgimimas, bet ir XX amžiaus lietuviškasis Sąjūdis
yra išreiškęs ir ryžtą savo nepriklausomai valstybei, remdamasis kalba, poezija, filosofija, ieš-
kojęs ten savo atramų.

Kai atgimsta tauta, atgimsta ir valstybė. Negalime perskirti šito didžiojo vienio. Tai, be
abejo, patvirtina mums ir Kovo 11-oji, turėjusi ir stiprią humanistinę, filologinę šaknį.

Tegul ta šaknis per amžius mums lieka gyva ir gyvybinga, stiprinama mūsų jaunų, talen-
tingų humanitarų, pasiryžusių ir toliau ieškoti lietuviškumo šaknų ir jas stiprinti. Tegul šita
brangi šventė mūsų širdyse būna ir kaip žodžio, kalbos, meilės šventė, kuri mus kelia, augina
ir stiprina. Ačiū. (*Plojimai*)

T. JAČIAUSKAS. Valstybės Nepriklausomybės stipendijos apdovanojimą teikia Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininkas Saulius Skvernelis.

Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininkas Saulius Skvernelis įteikia apdovanojimą 2025 metų Valstybės Nepriklausomybės stipendijos laureatei daktarei Ernestai Kazakėnaitėi. (Plojimai)

2025 metų Valstybės Nepriklausomybės stipendijos laureatės daktarės Ernestos Kazakėnaitės kalba

E. KAZAKĖNAITĖ. Gerbiamosios ir gerbiamieji, ačiū! Ne tas ėjo pirmas, kas rado, ar ne? Tai tikrai labai ačiū visiems, ne tik esantiems šioje salėje, bet ir visiems anksčiau, daug daug anksčiau, kurie prisidėjo prie šios dienos. Iš tikrųjų šis įvertinimas man buvo labai netikėtas ir labai norėtusi sakyti – *non sum dignus*. Bet aš suprantu, kad tarsi kaip tu gali nesitikėti, jeigu teiki šitiek dokumentų ir dalyvauji konkurse. Kaip tu gali nesitikėti? Bet iš tikrųjų taip buvo. Tiesiog paragino kiti ir jaučiau pareigą, kad turiu dalyvauti, reikėtų sudalyvauti. Prie to netikėtumo jausmo prisidėjo ir tai, kad pirmą kartą ši stipendija skiriama kalbos tyrimams, ne idėjų, istorinių faktų, asmenybių, bet būtent kalbos.

Visi mylintys žodį žinome, kad kalba tikrai nėra tik bendravimo priemonė, kuri padeda susikalbėti, išsikalbėti ar kartais įkalbėti, ji yra neatsiejama mūsų valstybingumo dalis, kuri persismelkia į bene visas mūsų gyvenimo sritis ir net nesvarbu, mes norime to ar ne. Iš tiesų tai įtvirtina ir pats trumpiausias Konstitucijos straipsnis, 14-asis, kuriame rašoma: „Valstybinė kalba – lietuvių kalba.“ Taigi labai simboliška, kad mes nedaugiažodžiaujame apie kalbą. Tai yra pats trumpiausias straipsnis. Ir nors šiuos keturis žodžius mes dabar suvokiame kaip savaimę suprantamą dalyką, taip buvo tikrai toli gražu ne visada. Jei pasižiūrėtume, žvilgterėtume į ilgą lietuvių kalbos istoriją, mes matytume, jog už ją reikėjo pakovoti, visai kaip už laisvę, kurios atkūrimą švenčiame šiandien. Galime tik pasidžiaugti, kad besirūpinančiųjų tiek vienu, tiek kitu atsirado, neabejoju, kad tokių netrūksta ir šioje salėje.

Neretai kalbos puoselėtojams ir švietėjams, kaip antai Mikalojui Daukšai, Simonui Daukantui ar Gabrielei Petkevičaitėi-Bitei, jos išsaugojimas reiškė ir tautos išlikimą. Vis dėlto per daug romantizuoti irgi nereikėtų, geriau prisiminkime profesoriaus Zigmo Zinkevičiaus dažnai akcentuotą mintį, kad mūsų kalbos istorija glaudžiai susijusi su valstybės istorija ir raida, todėl natūralu, kad viena atsispindi kitoje. O istorija – tarsi upė, ji nestovi vietoje, yra vingiuota. Visai kaip ir mūsų kalba – iš tikrųjų nuolat kintanti. Jos pastovumas galėtų būti tik iliuzija, kuri subliūkšta tada, kai mes sugretiname skirtingų kartų kalbas, kai mes sugretiname skirtingų laikotarpių tekstus. Ir vieną pavyzdį galėčiau pateikti apie šiandien be galo dažnai paminėtą žodį – „valstybė“. Toks savas, toks įprastas šis žodis ir svarbus – „valstybė“, tačiau iš tikrųjų šį žodį mes pasiskolinome iš latvių. Tai yra skolintas žodis. „Valstybė“ latvių kalboje dažniausiai vartojama kaip religinis terminas, tai yra Dievo karalystė. Šį žodį rekonstravo Giedrius Subačius ir Pėteris Vanagas. Jį pirmasis pavartojo Simonas Daukantas XIX amžiuje, bet vien jo, vieno žmogaus, neužteko – prireikė dar pusės amžiaus ir kitų pritariančiųjų, kaip Povilas Višinskis, Augustinas Janulaitis ir Jonas Jablonskis, kad „valstybė“, žodis „valstybė“ galutinai įsitvirtintų ir pakeistų žodžius „viešpatystė“ ir „valstija“. Šis pavyzdys iš tikrųjų patvirtina kliše tapusią patarlę, kad vienas lauke ne karys. Tokia kliše, bet iš tikrųjų, jeigu pagalvotume, šita stipendija yra skiriama vienam – vienam mokslininkui, jaunajam mokslininkui. Tad kažkaip natūralu, kad negali tikėtis, kad padarysi labai daug ir per vienerius metus, tai turėjau apsiriboti, bet, kaip rašo Baltramiejus Vilentas savo perikopių pradžioje, „nederėtų čia man pradėti skūstis“. Taip, tai reikėtų imti ir ką nors daryti.

Pasirinkau principą *ad fontes*, tai reiškia „prie ištakų“. Ir tokių ištakų mums reikėtų ieškoti XVI amžiuje, nes šis amžius mūsų kultūrinėje atmintyje yra labai reikšmingas, nes, kaip teigia vadovėlinė formuluotė, įvyko daug religinių, socialinių ir politinių pokyčių. Bet iš tikrųjų

man svarbiausia, kad mes galime pradėti kalbėti apie pirmuosius tekstus mūsų valstybine kalba, o tokių vien per XVI amžių buvo apie 30. Ir būtent pirmosios knygos – iki kaulų smegenų mums žinomas Martyno Mažvydo „Katekizmas“ ar Mikalojaus Daukšos „Postilė“ – yra svarbi moderniosios lietuvių tapatybės dalis, nes ar atsirastų bent vienas, kuris nebūtų girdėjęs šių pavardžių? Kažkaip abejoju. Ir visai nesvarbu, jog knygų originalus dabar perskaityti gali ir nori mažuma, o seniausią lietuvišką tekstą, išlikusį 1503 metų paskutiniame puslapyje rankraštiniu pavidalu, – vos vienetai. Bet iš tikrųjų tai jau tokios tik detalės, nes visi tuo metu daugiakalbiame krašte publikuoti lietuviški tekstai yra labai vertingi tyrimo šaltiniai. Jeigu pagalvotume, jie atsirado tokioje terpėje, kai lietuvių kalba nebuvo viešojo gyvenimo dalis, ir tai atspindi lietuviškosios tapatybės formavimo, taip pat ir formavimosi procesus, tautinės-kalbinių savimonės raišką. Šiuo etapu baltistų domėtasi ir anksčiau, tačiau tikiu, kad kiekviena jaunoji karta mokslininkų, kurie įgyja vis kitokios patirties, vis kitokių prieigų, turėtų grįžti ir permąstyti esminius dalykus. Iš praeities įvykių mes galime pasimokyti tikrai labai daug, manau, kad ir mokomės kiekvieną dieną, nes dalis jų yra nepavaldūs laikui ir kartojasi, įgydami vis kitas formas. Be to, jie padeda suprasti, kad nesame nuo visko atsieti individai, bet tam tikros vietos, kalbos ir kultūros kūriniai.

Todėl dar kartą ačiū visiems už jaunųjų mokslininkų palaikymą, jis mums tikrai be galo reikalingas. Kiekviena stipendija, o ypač ši, man yra labai didelis įsipareigojimas ir labai didelė atsakomybė. Todėl ačiū visiems už pasitikėjimą. Gražios mums visiems šiandien šventės, o kovojantiems už laisvę – ištvermės! Ačiū. (*Plojimai*)

T. JAČIAUSKAS. Sveikiname Valstybės Nepriklausomybės stipendijos laureatę.

Švęskime laisvę. Netrukus Nepriklausomybės aikštėje bus iškilmingai pakeltos trijų Baltijos valstybių vėliavos. Kviečiame visus kartu dalyvauti šventiniuose renginiuose – džiaugtis, švęsti ir didžiulis kartu. Visada būkime laisvi, nes tik laisvi užaugam dideli!